

(V)álság-ok

Egyetlen betűnyi csupán a különbség a magyar nyelvben a válságok és az álságok között – sajna azonban ez a betű roppant kifejező erővel ruháztatott fel. Nem, nem a nemzetközi értelemben, nem a victoria, a győzelem rövidítéseként aposztrófáltatik ez a v. Éppen ellenkezőleg: a vesztséget jelenti. Merthát mifelénk a válságnak okai nagyrészt az álságok: a veszteségeket a hamis, a talmi, az álságos (is) okozza.

Hogy nálunk ebbe mi fér bele, az egyenesen elképesztő: sőt, büntetendő. Szakértelem nélkül vállalkozni lehetne pusztán felelőtlenség – ha a maga kárán tanulna belőle a gyorsan befuccsoló. A „korlátozott felelősségűek” (érthetetlen, kft.) kára azonban közkárrá válik, szenvedő alanya, vesztese sok kuncsaft, üzleti partner, államkassza. A betéti társaságosok „kivétjei” jórészt sajnos ugyancsak mások kárára kamatoznak. A külföldi tőkétől vegyesvállalatok egy része máshol bepizskolt pénzt mos tisztára nálunk – adómentesen. Csillogó-villogó cégeket akakítanak, s át-megátalakítanak (névleg) nagystílű szélhámosok – hitelképesen. Hamis „eredeti” termékeket forgalmaznak ügynökhálózatok, bővíjával berontott a magyar piacra csomagküldve fél Európa. Milliós nyereményjátékokkal, gyors megdagodást ígérő pilótajátékokkal szédítenek, szedik a hiszékenység vámjait. Alapítványokba kisbolt közpénzeket magánosítanak személyi vagyonná svájci bankszámlákon, itt-hon az apróval fedezve a látszatot... És így tovább.

Már-már úgy tűnik, álságok kusza szövevénye a magyar gazdaság. S míg néhányan jól megélnék benne (belőle) a veszteségek „rövidítése”, a v betű hozzáragad az egészhez, és máris megvan a válság. No és persze megvan a válság oka is illetéknéppen. – Ám, ahelyett, hogy eme válságokat elkezdénénk végre „valósítani”; a csalást, lopást, hazudást szankcionálni, a tisztességes tevékenység feltételeit megalapozni, újabb álságokba keveredünk.

Ne higgye senki azt, hogy nem álprobléma ezekben a napokban a pénzügyi kormányzás „kétpólusosításán” vitatkozni, ahelyett, hogy a valós válság okokat kezdenénk el megszüntetni. Ez a vita álságos, és legalább olyan káros, mint amennyire a gazdaság válságos. A szócséplés, a vélt vagy valós politikai hatalmi torzsalkodás helyett kormány-pártoknak és ellenzékieknek az álságokon való úrrá levést kellene keresniük – hogy ne mélyüljön tovább a válság.

Szabó Magdolna

Magyar tőke Vietnamban?

A kettős adóztatás elkerüléséről, valamint a beruházások kölcsönös védelméről szóló egyezményt írt alá az elmúlt hét végén Budapestten *Békési László* pénzügyminiszter és *Csan Duk Luong* vietnami miniszterelnök-helyettes.

Előrehaladott tárgyalások folynak az ügyben is, hogy az adósság egy részét vietnami tulajdon átadásával törlesszék.

Konkrétan jelenleg a Rang Dong-i fényforrás gyár átadásáról van szó. A kormánydelegációval egy időben vietnami üzletemberek is tárgyalnak Budapesten. Tavaly a magyar-vietnami áruforgalom értéke 18,7 millió USA-dollár volt. Ez év első félévében a kétoldalú áruforgalom értéke 10,4 millió dollárt tett ki.

● Könyvajánlat

A társasházakról

A Szeged, Bartók Béla tér 1. szám alatti Szakkönyvesbolt ajánlata: **A társasházak működése, adózása és könyvvezetése 1994.**

A mai magyarországi lakáshelyzetre jellemző, hogy az állami bérlások építése a pénzeszközök hiányában szinte teljesen megszűnt. Főként a vidéki nagyvárosokban a beépíthető telkek számának csökkenése, és a viszonylag alacsonyabb építési költség miatt a társasházak építése egyre jellemzőbb. Emellett az önkormányzatok a már meglévő bérlásokat is értékesítik. Mindezek következménye, hogy a közös tulajdon speciális formája, a társasháztulajdon előtérbe kerül.

A társasháztulajdon egy lakóépületen létrehozott külön és közös tulajdon. Jellemzője, hogy az épület meghatározott részei (öröklakás, garázs stb.) külön tulajdonban vannak, míg más meghatározott részei (lépcsőház, közmű, telek stb.) pedig közös tulajdonban képeznek. E közös tulajdon – az alapító okiratban rögzített – eszméi hányad szerint illeti a tulajdonostársakat. A társasháztulajdon esetében a közös tulajdoni hányad és a külön tulajdon egy másától el nem választható.

A külön, illetve közös tulajdonban lévő öröklakások, helyiségek hasznosíthatók a könyvben is ismertetésre kerülő lakásbérleti, helyiségbérleti jogszabályok, illetve a dologbérletre vonatkozó szabályok szerint.

A könyv ismerteti a társasház működésének legfontosabb szabályait, a társasházzal szemben fennálló tartozások behajtásának lehetőségeit. Külön értéke a kiadványnak, hogy mellékletében a társasháztulajdonnal kapcsolatos adóigazgatási eljárásra, személyi jövedelemadóra, általános forgalmi adóra, helyi adókra vonatkozó legfontosabb jogszabályok és nyomtatványok is ismertetésre kerülnek, kitöltési útmutatóval együtt.

Keményen – törött evezőkkel

Dr. Oláh János: felszámolóbiztos. (Fotó: Schmidt Andrea)

Agrárközgazdászként végeztem a Pécsi Tudományegyetemen 1981-ben, majd tanársegéd lettem a JATE-n. Előadóként, illetve szemináriumvezetőként politikai gazdaságtant – ma közgazdaságtannak neveznek – oktattam a bölcsészeknek, a történelem- és nyelvszakosoknak. 1984 és 1987 között akadémiai ösztöndíjas voltam, persze az oktatás mellett.

● **Átigazolását a távközléshez, feltételezem, a pénz motiválta.**

– Teljes egészében. Két és félszer annyi pénzt kaptam, mint az egyetemen. Éves tervet csináltam, hosszú távú terveken dolgoztam.

● **Léhet, hogy egyszer tantani fogják Oláh Jánost, mint az utolsó öt éves terv megalkotóját?**

– Nem hiszem, mindenesetre szakmailag tényleg nagyon érdekes volt. Élőben tanulmányozhattam a tervutasítást, a monopolcég bürokratikus kapcsolattrendszert. Azért nagyon sokáig nem bírtam, s felkérésre lettem a Dunabank – akkor még Befektetési és Forgalmi

Amlkor pécsi tanárom megtudta, hogy szegedi vagyok, lekemre kötötte, feltétlenül keressem meg a JATE-n dr. Oláh Jánost. Nem kerestem meg, de hamar összeakadtunk. Az egyetemi oktatóból, előadóból az idők folyamán távközlési bankközgazdász, majd bankfiók-igazgató lett. Űlt rövid ideig vezérigazgatói székben is, ügyvezetett közraktározási vállalkozást, jelenleg a Dél-alföldi Pincegazdaság felszámolóbiztos. Kívülről nézve nem feltétlenül ívű karrier.

Leánybank – szegedi fiókgazgatója, miután a régi főnök máshova „igazolt”. Vite magával az ügyfeleket is, a nagyok közül jószerével csak Molnár Sándor vállalkozó maradt.

● **Fel kellett állnia, vagy magától jött el a Dunabanktól ‘92 őszén?**

– Egy több lábon álló nagy

cég vezérigazgatói székébe ülhettem, a dolog azonban nem úgy alakult a Vidia körül, mint reméltük. Az látszott, hogy a céget csak akkor szabad megvenni, ha fél éven belül belepumpálnak félmillárd forintot, s erre voltak is orosz ígéretek. Ezek azonban ígéretek maradtak, s így az már csak hab a tortán, hogy az ÁVÜ-vel azóta is tart a jogi útra terelődött vita, hogy valójában mit is vett – vett volna, mert lényegében még nem fizetett –, és mennyiért Molnár Sándor. Közben megindult a felszámolás.

● **Következő állomás?**

– Kaptam ajánlatot egy kereskedelmi banktól szegedi fiók létrehozására és igazgatására, de nem akartam Pestről irányított tisztségviselő lenni. A közraktározás mindig is érdekelt, belevágtam. Féléves előkészítő munka után novemberben ünnepélyesen megetettük és itattuk a potenciális partnereket, illetve az újságírókat a Royalban, ám sokkal több nem történt. Nekünk ötmillió alap-tőkének volt, januárban pedig úgy változott a szabály, hogy ötvenmillió letét nélkül nem lehet közraktározni. Ezzel azután padlóra is kerülünk.

● **Így lett felszámolóbiztos, vagy ez csak parkolópálya?**

– A közraktár gondolatát nem vettem el, úgy is mondhatnám, keményen küzdünk, törött evezőkkel. Most éppen azon fáradozunk, hogy az év eleji rendelettel megfojtott kezdeményezéseket valahogy összehozzuk, s banki háttérrel előteremtsük a minimálisan szükséges ötvenmilliót. Remélem, addigra nem emelik fel az rt.-k minimális alap-tőkéjét százmillióra. A felszámolóbiztos munka mellett – amelyből különben többet tanultam, mint az elmúlt tíz évben bármiből – továbbra is foglalkozom pénzügyi tanácsadással, a Dr. Szántó és Társas Kft. keretein belül.

Kovács András

Új irány: a vállalati típusú szövetkezetek?

● **Hogyan látja a szövetkezetekben zajló átalakulási folyamatokat?**

– Akik a szövetkezetekben szakemberként dolgoztak és dolgoznak, tanulmányaik alapján, tudásukban, tapasztalataikban a vállalati gazdálkodás formáját gyakorolták és gyakorolják. Jól! Esetenként világszínvonalon. Ez a forma azonban nem igazán szövetkezeti, csak a neve az. Az elmúlt négy év sok mindent megbolygatott, görcsöket okozott, névleges vagyonekat teremtetett. Az egész gondolkodási mód a vagyon körül folyt és annak is egy nagyon téves értelmezésén, amely érzelmekre és nem a racionalitásra támaszkodott. Mindenáron haza akarta vitetni a juttatott üzletrész mögött lévő eszközöket, értékeket, és nem arra törekedett, hogy az működjön.

Racionális gondolkodással

ez felfoghatatlan. Elsősorban azért, mert egy nem működő vagyon értéktelen, s így egy élet munkája vész el. A megbontott vagyonnal egymásnak óriási kárt és bizonytalanságot okozunk. Aki hazavitte a rá eső vagyont, az csak rövid időre oldotta meg saját problémáját. Ezeket a problémákat a szakemberek döntő többsége jól látta, és négy évig mást sem tett, mint a vagyon értékének megtartásáért küzdött. Nem foglalkozott olyan gondolatokkal, amelyekkel építeni lehetett volna a jövőt, a szövetkezetek átalakítását, a gazdasági követelményeknek, a piac igényeinek és a társadalom érdekének megfelelően.

● **Semmi lényeges változás nem történt?**

– Ami a szövetkezetben dolgozó embereknek változást eredményezett, és elsősorban a szakemberek döntő többségénél, az a saját egzisztencia biztosítása érdekében tett lépések összessége. Ilyen a nagyobb földterület megszerzése. Természetesen más mozgások is beindultak, azonban azok még nem döntőek, csak csírái a mezőgazdasági szövetkezetek új belső szerkezetének létrehozásához. Az üzletrész vásárlásból történő vagyongyarapodás a szakemberek körében nem volt jellemző. A politika túlértékelte a szövetkezeti vagyont, illetve az azzal való manipulációs lehetőséget.

A vagyon politikai túlértékelése után vissza kell állítani azt az egyensúlyt, ahol a gazdálkodás szerkezete, a termelés jövedelmezősége, az integráció kifizetésének feladatai azonos elbírálás alá kell hogy essenek, a vagyonnal együtt. A mai felfogás szerint a szövetkezetek továbbfejlődése területén két lehetőség van, ami

Általában az emberek a saját érdekeik szerint döntenek. A szövetkezetekben dolgozó szakemberek gondolkodásának átalakulása – saját érdekük alapján – meghatározza a szövetkezetek átalakításának a folyamatát is. Ez történik napjainkban. Erről beszélgetünk Stadler Ferencsel, a Mezőgazdasági Termelők és Szövetkezők Megyei Szövetségének titkárával.

vitát gerjeszt és eldöntése mindenképp gazdaságpolitikai feladat is.

Az egyik felfogás szerint az üzletrész értékpapír és a mögötte lévő vagyon tulajdonosi rendelkezése a fontos. Az ilyen értékelés szerint tehát

a mai szövetkezet tőkebefektető társulás,

cél, hogy a tőke koncentrálódjon, lehetőleg az aktív (a szövetkezetben dolgozó) tagok kezében. Ha megnézzük az érdekkört, akkor ez döntően csak a biztos posztion ülő szakmai vezetők látszat-érdeke, illetve nagy kockázattal vállalható érdeke. Az átlagtag, aki az elmúlt időszakban sem, és ma sem tud havi 20–30 ezer forintot jövedelemmel többet összeszedni, képtelen ebbe a koncentrációba tényezőként beszállni. Így hosszabb távon pár ember kezébe kerülhet az üzletrész, azonban alapvető érdekük, hogy ők megszabaduljanak a szövetkezeti formától. Tehát a folyamat más társulási forma felé viszi a szövetkezetet.

A másik alternatíva, hogy a szövetkezeteket kisebb egységekre kell bontani és így kell átalakítani valódi szövetkezetté. Ennek az elképzelésnek az a baja, hogy érdeksérelem nélkül szinte nem lehet megoldani.

● **Mit lehetne még tenni?**

– Ha a szövetkezetet tényleg szövetkezetnek akarjuk úgy, hogy a mai még meglévő vagyona maximálisan kihasználva legyen (exportérdek, vagyonérték szinten tartás stb.), akkor a szövetkezők értelmét, gazdasági előnyét, a tulajdonosok hasznát, ezáltal érdekét kell biztosítani, és ezt egy harmadik alternatíva

garantálná. Alapvető, hogy bizonyos idő eltelte után, ami alatt a szerkezet kialakul, ki kell mondani, és úgy is kell a számvitelt, a könyvvitelt és a működési szabályzatot elkészíteni, hogy a szövetkezet non-profit társulás. Alapvető célja és feladata, hogy a szövetkezőknek előnye származzon e formából! Meg kell szüntetni a kívül álló üzletrész-tulajdonos és tag üzletrész-tulajdonos fogalmát, csak üzletrész-tulajdonos tag létezhet.

A szövetkezet szerkezetét folyamatosan az üzletrész-tulajdonosok érdekének megfelelően kell alakítani. Két vagyonscsoport kialakítása irányába kell elmozdulnia a mai vagyoni összetétel alapján. Az elsőbe azokat az eszközöket kell helyezni, amelyek kettős célt szolgálnak, a másik csoportot pedig szövetkezeti vállalkozásnak kell tekinteni. Az utóbbi

csak üzleti alapon

működhet úgy, hogy a kettős rendeltetésű vagyont is használhassák. Az üzleti nyereség felhasználása is lehet kettős célú, bár logikai alapon csak költségsökkentésre érdemes használni, de a fejlesztések érdekében új vállalkozások indítása céljából, a közgyűlés döntése alapján más felhasználás is lehetséges.

A vagyonnak azon része, amelyet folyamatosan fejleszteni kell a valódi szövetkezet kialakítása érdekében, az üzletrész-tulajdonosokat kell hogy szolgálja, teljesen önköltséges alapon úgy, hogy a vállalkozási rész nyeresége az önköltséget megfelelő belső szabályozással csökkentse. A fejlesztés az üzletrész-tulajdonosok befizetésével célirányosítható. Minden üzletrész-tulajdonos úgy részesül a szolgáltatások nagyságából, illetve annak önköltséges értékéből, amekkora értékű az üzletrész nagysága. A célirányos üzletrészek természetesen a pénzt betevők érdekében kell, hogy fordítódjanak. Így kialakíthatják saját igényeiknek megfelelően azt a nagyságú és irányú üzletrészt a tulajdonosok, amekkora szolgáltatást igénybe kívánnak venni.

● **Lesz az új irányban elmozdulás?**

– Beindul az üzletrészforgalom, újra rendeződik a szövetkezet tulajdonosi struktúrája és érdekszerkezete. Így optimalizálódik az üzletrésznagyság és -szerkezet, és a szövetkezet az igényeknek megfelelően fejlődik. Lehetővé kell tenni és az állam részéről induló támogatással irányítani az ilyen átalakulást, valamint a jogrendet is ehhez a formához kell igazítani.

Sz. Lukács Imre